

Simona Krže

TUJA NOTRANJA PODJETJA

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Tuja notranja podjetja, Slovenija, letno, končni podatki (Prva objava)

September 2024

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNI OKVIR.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	3
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	4
6	DEFINICIJE.....	5
7	POJASNILA.....	7
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	9
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	9
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	10

1 NAMEN

Statistika o tujih podjetjih je ena izmed statistik za spremljanje pojavnih oblik ekonomske globalizacije in njenih posledic na nacionalna gospodarstva. Statistika o tujih podjetjih je namenjena spremljanju pomena, strukture in poslovanja tujih podjetij na ozemljih posameznih držav.

Ključne statistike so podatki o številu, značilnostih in poslovanju tujih podjetij: čisti prihodki od prodaje, dodana vrednost, odhodki za zasluge zaposlenih, bruto investicije, zaposlene in samozaposlene osebe in zaposleni.

2 PRAVNI OKVIR

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki \(Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01\)](#)
- Uredba (EU) št. 2152/2019 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. novembra 2019 o evropski poslovni statistiki in razveljavitvi desetih pravnih aktov na področju poslovne statistike (CELEX: 32019R2152)
- Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 1197/2020 z dne 30. julija 2020 o določitvi tehničnih specifikacij in ureditev v skladu z Uredbo (EU) 2019/2152 Evropskega parlamenta in Sveta o evropski poslovni statistiki in razveljavitvi desetih pravnih aktov na področju poslovne statistike (CELEX: 32020R1197).

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enota, ki jo opisujejo objavljeni podatki, je aktivno podjetje ali podružnica na ozemlju Republike Slovenije, ki je pod večinskim ali večmanjšinskim, neposrednim ali posrednim nadzorom tujih institucij (podjetij ali fizičnih oseb).

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Enote opazovanja so podjetja, pri katerih opazujemo njihovo končno državo nadzora in dejavnost (SKD 2008).

Enota je aktivna, če je med letom opazovanja izkazala prihodke od prodaje ali zaposlene ali investicije ter bila tako aktivna vsaj del opazovanega obdobja.

Enota je del celotne populacije vseh podjetij, registriranih za opravljanje pretežno tržnih dejavnosti, z glavno dejavnostjo v enem izmed naslednjih področjih Standardne klasifikacije dejavnosti 2008 (SKD 2008): Rudarstvo (B), Predelovalne dejavnosti (C), Oskrba z električno energijo, plinom in paro (D), Oskrba z vodo, ravnanje z odplakami in odpadki, saniranje okolja (E), Gradbeništvo (F), Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil (G), Promet

in skladiščenje (H), Gostinstvo (I), Informacijske in komunikacijske dejavnosti (J), Finančne in zavarovalniške dejavnosti (K), Poslovanje z nepremičninami (L), Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (M), Druge raznovrstne poslovne dejavnosti (N), Izobraževanje (P), Zdravstvo in socialno varstvo (Q), Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti (R), Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo (S95) ter Druge storitvene dejavnosti (S96).

Za opazovana podjetja spremljamo njihovo število, prihodek od prodaje, proizvodnjo, dodano vrednost v stroških faktorjev, stroške dela, bruto investicije v osnovna sredstva, osebe, ki delajo ter zaposlene.

Izbor enot opazovanja je popoln. Enote opazovanja so vse pravne osebe, ki so v pretežni (nad 50 %) večinski ali večmanjšinski, neposredni ali posredni tuji lasti. Pri identifikaciji upoštevamo lastniške deleže, ki so enaki ali večji od 10 %. Skupno število tako identificiranih enot znaša okoli 12.000, skupno število aktivnih enot v zajetih dejavnostih pa okoli 8.000.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatki se zbirajo letno.

Podatke za identifikacijo tujih notranjih podjetij in izračun spremenljivk raziskovanja, pridobivamo iz naslednjih obstoječih administrativnih in statističnih virov in iz statističnih raziskovanj:

- Statistični register skupin podjetij (SSP-RSP), ki ga vodi in vzdržuje Statistični urad RS

Statistični register skupin podjetij je vir podatkov za identifikacijo tujih notranjih podjetij. Podatki, ki jih za identifikacijo opazujemo, so podatki o lastniških deležih posameznih investitorjev (pravnih in fizičnih oseb) po pravnih enotah. Statistični register skupin podjetij je vir podatkov za določitev države, kjer ima sedež končna institucionalna enota nadzora.

- Poslovanje podjetij po dejavnosti in velikostnih razredih, Slovenija, letno – končni podatki

Podatki strukturne statistike podjetij so viri podatkov o številu in poslovanju oz. ekonomskih značilnostih zajetih podjetij.

- Statistični register skupin podjetij (SSP-RSP), ki ga vodi in vzdržuje Statistični urad RS (SURS)
- Poslovanje podjetij po dejavnosti in velikostnih razredih, Slovenija, letno – končni podatki, raziskovanje izvaja Statistični urad RS
- Raziskovalno-razvojna dejavnost, Slovenija, letno, raziskovanje izvaja Statistični urad RS (SURS)
- Evropski register skupin podjetij (EGR), je vir podatkov za določitev države, kjer ima sedež končna institucionalna enota nadzor
- Drugi viri podatkov: javno dostopne baze o podjetjih posameznih držav, spletne strani posameznih podjetij in članki o podjetjih.

6 DEFINICIJE

Tuje notranje podjetje je podjetje s sedežem v Sloveniji (državi priprave statistike), nad katerim ima nadzor institucionalna enota, ki nima sedeža v Sloveniji (državi priprave statistike). Podjetje lahko sestavlja več lastniško povezanih pravnih oseb, v kolikor na trgu delujejo kot eno samostojno podjetje.

Nadzor pomeni zmožnost določanja splošne politike podjetja, po potrebi vključno z zmožnostjo izbora ustreznih direktorjev. V tem smislu se šteje, da je podjetje A pod nadzorom institucionalne enote B, če ima B neposreden ali posreden nadzor nad več kot polovico glasov delničarjev ali ima več kot polovico delnic oz. lastniškega kapitala. V statistični praksi se nadzor največkrat določa na osnovi neposrednega ali posrednega deleža lastništva, ki presega 50 %.

Posreden nadzor pomeni, da ima lahko institucionalna enota B nadzor nad podjetjem A preko nadzora oz. pretežnega lastništva drugega podjetja C.

Večinski nadzor pomeni, da ima pretežni delež lastniškega kapitala podjetja ena institucionalna enota.

Manjšinski nadzor pomeni, da ima lahko institucionalna enota nadzor nad določenim podjetjem brez izpolnjevanja večinskega deleža v lastniškem kapitalu.

Tuj nadzor pomeni, da ima nadzorna institucionalna enota sedež v drugi državi kot institucionalna enota, nad katero ima nadzor.

Končna nadzorna institucionalna enota tujega podjetja pomeni institucionalno enoto v verigi nadzora tujega podjetja, ki ni pod nadzorom druge institucionalne enote.

Statistika o tujih notranjih podjetjih pomeni statistiko, ki opisuje dejavnosti tujih podjetij s sedežem v državi priprave statistike.

Število tujih podjetij je število registriranih pravnih ali fizičnih oseb, ki so med letom opazovanja izkazale prihodek, zaposlene ali investicije ter bile tako aktivne vsaj del opazovanega obdobja.

Čisti prihodki od prodaje so prodajne vrednosti kupcem zaračunanih prodanih proizvodov ali trgovskega blaga in materiala ter opravljenih storitev. Merijo se na podlagi prodajnih cen, navedenih v računih in drugih listinah, zmanjšanih za vse popuste, ki so bili dani ob prodaji ali pozneje, pa tudi za vrednosti vrnjenih količin. Čisti prihodki od prodaje zajemajo tudi vse stroške in obremenitve, vezane na kupca, ne zajemajo pa davkov in carinskih dajatev na blago ali storitve, ki jih enota fakturira, in davka na dodano vrednost (DDV), morebitne prodaje osnovnih sredstev, prihodkov od financiranja in drugih izrednih prihodkov. (Po stari uredbi: prihodki od prodaje).

Vrednost proizvodnje meri dejansko, v podjetjih proizvedeno vrednost proizvodov in storitev, ki temelji na prodaji, vključno s spremembami v zalogah in z nadaljnjo prodajo blaga in storitev.

Dodana vrednost se izračuna kot bruto prihodek iz poslovnih dejavnosti po popravkih za subvencije za poslovanje in posredne davke. Dodana vrednost se v stroških faktorjev računa "bruto", ker se popravki vrednosti (kot je npr. amortizacija) ne odštejejo. Od leta 2010 naprej se pri izračunu dodane vrednosti upoštevajo tudi subvencije, dotacije, regresi, kompenzacije in drugi prihodki, ki so povezani s poslovnimi učinki. (Po stari uredbi: Dodana vrednost v stroških faktorjev).

Odhodki za zasluge zaposlenih so opredeljeni kot skupna nadomestila, v gotovini ali blagu, ki jih je delodajalec izplačal zaposlenim (redno ali začasno zaposlenim kakor tudi zaposlenim, ki delajo od doma) v zameno za opravljeno delo, ki ga ti opravijo v opazovanem obdobju. Odhodki za zasluge zaposlenih vključujejo tudi davke in prispevke za socialno zavarovanje zaposlenega, zadržane pri enoti, kakor tudi delodajalčeve obvezne in prostovoljne socialne prispevke. (Po stari uredbi: stroški dela).

Bruto investicije v opredmetena dolgoročna sredstva zajemajo vse investicije v vsa opredmetena dolgoročna sredstva v opazovanem obdobju. Upoštevajo se nova in obstoječa opredmetena dolgoročna sredstva, ki so bila kupljena od tretjih oseb ali proizvedena za lastno uporabo (tj. usredstvena proizvodnja opredmetenih osnovnih sredstev) in katerih doba uporabnosti je daljša kakor eno leto, vključno z neproizvedenimi opredmetenimi osnovnimi sredstvi (npr. zemljišče). (Po stari uredbi: bruto investicije v opredmetena osnovna sredstva).

Zaposlene in samozaposlene osebe, so vse osebe, ki delajo pri opazovani enoti (plačane in neplačane), in tudi vse tiste osebe, ki delajo zunaj enote, ki ji pripadajo in ki jih plačuje (npr. prodajni zastopniki). Med zaposlene in samozaposlene osebe, se štejejo tudi delavci s krajšim delovnim časom, sezonski delavci in delavci na domu, ki delajo od doma in so na plačilnem seznamu opazovane enote. Med zaposlene in samozaposlene osebe, pa se ne štejejo delavci, ki jih enoti posredujejo druga podjetja, in prostovoljni delavci. Med zaposlene in samozaposlene osebe, so vključeni detaširani delavci v delovnem razmerju pri delodajalcu s sedežem v RS, poslani na delo ali na strokovno izpopolnjevanje v tujino. (Po stari uredbi: osebe, ki delajo).

Zaposlene osebe so osebe, ki delajo pri delodajalcu (pri pravnih osebah, samostojnih podjetnikih ali drugih registriranih fizičnih osebah) in prejemajo plačo ter so na podlagi pogodbe o zaposlitvi obvezno socialno zavarovane. Pogodba o zaposlitvi je lahko sklenjena za nedoločen ali določen čas, ne glede na to, ali gre za zaposlitev s polnim delovnim časom ali z delovnim časom, krajšim od polnega. Med zaposlene osebe se štejejo tudi pripravniki in osebe, udeležene pri javnih delih, ter družbeniki zasebnih družb in zavodov v RS, ki so poslovodne osebe (če niso obvezno zavarovani na drugi podlagi). Med zaposlene osebe se ne štejejo študenti in dijaki, ki občasno delajo za delodajalca in prejemajo plačilo. Med zaposlene osebe so vključeni detaširani delavci v delovnem razmerju pri delodajalcu s sedežem v RS, poslani na delo ali na strokovno izpopolnjevanje v tujino.

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Podatke objavljamo:

- Po aktivnostih,
- Po državah in skupinah držav.

Pri členitvi podatkov po aktivnostih uporabljamo Standardno klasifikacijo dejavnosti (SKD 2008). SKD 2008 <http://www.stat.si/doc/pub/skd.pdf> je nacionalna različica evropske statistične klasifikacije gospodarskih dejavnosti NACE Rev. 2.

Geografska členitev podatkov temelji na [izvedbeni uredbi komisije \(EU\) št. 2020/1470](#) z dne 12. oktobra 2020 o nomenklaturi držav in ozemelj za evropsko statistiko o mednarodni trgovini z blagom in o geografski razčlenitvi za druge poslovne statistike (CELEX:32020R1470). Podatki se členijo po GEO ravni 1 (Podjetja pod tujim nadzorom) in GEO ravni 3 (Podjetja pod tujim nadzorom in podjetja v tujini pod končnim nadzorom institucionalnih enot v državi poročevalki).

Geografski agregati za skupine držav so sledeči:

EU-27 po brexitu: BE + BG + CZ + DK + DE + EE + IE + GR + ES + FR + IT + CY + LV + LT + LU + HR + HU + MT + NL + AT + PL + PT + RO + SI + SK + FI + SE

Evropa: BE + BG + CZ + DK + DE + EE + IE + GR + ES + FR + IT + CY + LV + LT + LU + HR + HU + MT + NL + AT + PL + PT + RO + SI + SK + FI + SE + AD + AL + BA + BY + CH + FO + GB + GG + GI + IM + IS + JE + LI + MD + ME + MK + NO + RS + RU + SM + TR + UA + VA

Afrika: AO + BF + BI + BJ + BW + CD + CF + CG + CI + CM + CV + DJ + DZ + EG + ER + ET + GA + GH + GM + GN + GQ + GW + IO + KE + KM + LR + LS + LY + MA + MG + ML + MR + MU + MW + MZ + NA + NE + NG + RW + SC + SD + SH + SL + SN + SO + SS + ST + SZ + TD + TG + TN + TZ + UG + ZA + ZM + ZW

Amerika: AG + AI + AR + AW + BB + BM + BO + BQ + BR + BS + BZ + CA + CL + CO + CR + CU + CW + DM + DO + EC + FK + GD + GL + GT + GY + HN + HT + JM + KN + KY + LC + MS + MX + NI + PA + PE + PY + SR + SV + SX + TC + TT + US + UY + VC + VE + VG + VI

Azija: AE + AF + AM + AZ + BD + BH + BN + BT + CN + GE + HK + ID + IL + IN + IQ + IR + JO + JP + KG + KH + KP + KR + KW + KZ + LA + LB + LK + MM + MN + MO + MV + MY + NP + OM + PH + PK + PS + QA + SA + SG + SY + TH + TJ + TL + TM + TW + UZ + VN + YE

Oceanija in Polarne regije: AQ + AS + AU + BV + CC + CK + CX + FJ + FM + GS + GU + HM + KI + MH + MP + NC + NF + NR + NU + NZ + PF + PG + PN + PW + SB + TF + TK + TO + TV + UM + VU + WF + WS

Offshore finančni centri: AD + AG + AI + AW + BB + BH + BM + BS + BZ + CK + CW + DM + GD + GG + GI + HK + IM + JE + KN + KY + LB + LC + LI + LR + MH + MS + MU + NR + NU + PA + PH + SC + SG + SX + TC + VC + VG + VI + VU + WS

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Postopkov urejanja podatkov nismo uporabili.

UTEŽEVANJE

Postopkov uteževanja podatkov nismo uporabili.

DESEZONIRANJE

Postopki desezoniranja niso smiselni.

OBDELAVA PODATKOV DRUGO

Raziskovanje zajema podatke o podjetjih, ki so glede na večinske ali večmanjšinske lastniške oz. kontrolne deleže identificirana po državah. Tako identificirana podjetja nato preko enotne identifikacijske številke povežemo s podatki strukturne statistike podjetij in statistike raziskovalno-razvojne dejavnosti, kjer se jim pripišejo ekonomske spremenljivke, ki so določene v uredbi EU.

7.3 INDEKSI

Indeksov ne objavljamo.

7.4 NATANČNOST

Natančnosti ne izračunavamo.

7.5 DRUGA POJASNILA

Vsote se zaradi zaokroževanja včasih ne ujemajo.

Podatek, ki je statistično zaščiten zaradi varovanja zaupnosti poročevalskih enot, nadomestimo z znamenjem »z«.

Več informacij glede zaupnosti na Uradu lahko uporabnik pridobi na povezavi <https://www.stat.si/statweb/FundamentalPrinciples/StatConf>.

V raziskovanju opazujemo statistično dejavnost, ki je kot glavna določena v Statističnem poslovnem registru (SPR) za statistični namen in se v posameznih primerih razlikuje od registrirane dejavnosti, določene v Poslovnem registru Slovenije (PRS), ki ga vodi Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES). Statistična dejavnost se določa pri pomembnejših enotah, in sicer tistih, pri katerih je iz obstoječih statističnih podatkov razvidno, da bi bila njihova razvrstitev po teh podatkih drugačna od razvrstitve te enote glede na registrirano dejavnost.

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- Podatke objavljamo letno
- Podatkovna baza SiStat: Podjetja – Globalizacija – [Tuja notranja podjetja](#).

Podatke objavljamo v obliki absolutnih vrednosti za tuja notranja podjetja (tuj nadzor), nacionalna podjetja (domači nadzor) ter za celotno populacijo podjetij skupaj.

Rezultate po dejavnostih objavljamo na ravni posameznih področij dejavnosti in za seštevke oddelkov S95 in S96 po SKD 2008 ter kot seštevke področij skupaj z oddelkoma S95 in S96 (SKD dejavnost skupaj), in sicer ločeno za celotno populacijo podjetij skupaj, tuja notranja podjetja (tuj nadzor) in nacionalna podjetja (domači nadzor).

Geografsko razčlenjene rezultate objavljamo za 61 držav, ozemelj oz. skupin držav, in sicer za seštevke vseh zajetih področij in oddelka S95 in S96 (SKD dejavnost skupaj) po SKD 2008.

- Prva objava (Ekonomski odnosi s tujino, globalizacija): »Tuja notranja podjetja, Slovenija, letno, končni podatki«.
- Eurostat, Statistični urad Evropske unije

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Začasnih podatkov ne izkazujemo. Objavimo le končne podatke.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

NOVE OPAZOVANE DEJAVNOSTI Z novo evropsko zakonodajo o poslovnih statistikah se je pri strukturi statistiki podjetij razširil nabor opazovanih

dejavnosti. Pri storitvenih dejavnostih so se leta 2021 začela spremljati tudi področja izobraževanja (P), zdravstva in socialnega varstva (Q), kulturnih, razvedrilnih in rekreacijskih dejavnosti (R) ter oddelek druge storitvene dejavnosti (S96). Po novem se opazuje tudi celotno področje Finančne in zavarovalniške storitve (K).

Pri na novo opazovanih dejavnostih podatki za predhodna leta niso na voljo.

COVID-19V letu 2020 in 2021 so na poslovanje podjetij močno vplivali ukrepi, povezani z epidemijo covida-19. V izračunu dodane vrednosti se med drugimi prihodki upoštevajo tudi subvencije, ki so povezane s poslovnimi učinki. Podjetja v skladu z računovodskimi standardi med te subvencije vključujejo tudi nadomestila za plače in krizni dodatek, kar je treba upoštevati pri medletni primerjavi podatkov.

Podatki za Srbijo od leta 2021 ne vključujejo več Kosova. Kosovo se z novo uredbo spremlja posebej.

Pri na novo opazovanih dejavnostih podatki za predhodna leta niso na voljo.

Geografski agregati v tabelah zajemajo vse države oz. ozemlja, ki spadajo v določen agregat, v tabeli pa so zajete le najpomembnejše države.

Podatki po državah so objavljeni za SKD Dejavnost – SKUPAJ. Od leta 2021 je nabor opazovanih dejavnosti razširjen in vključuje tudi dejavnosti (K), izobraževanja (P), zdravstva in socialnega varstva (Q), kulturnih, razvedrilnih in rekreacijskih dejavnosti (R) ter oddelek druge storitvene dejavnosti (S96). Podatki za pretekla leta tako niso neposredno primerljivi.

Zaradi dejstva, da je državo nadzora pogosto težko identificirati, ter da je Evropski register skupin podjetij, ki naj bi bil glavni vir za določitev države razvoja, še v razvoju, pa se lahko pojavljajo manjši prelomi glede posameznih držav nadzora.

Manjše spremembe so nastale pri definiciji treh spremenljivk strukturne statistike: z letom 2010 za dodano vrednost v stroških faktorjev ter z letom 2013 za osebe, ki delajo, in zaposlene osebe. Spremembe so opisane v ustreznem metodološkem gradivu.

Metodološko pojasnilo o revidiranju podatkov je dostopno na spletni strani <http://www.stat.si/dokument/5296/RevidiranjeStatisticnihPodatkovMPsplosna.pdf>.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- Vprašalnik:

- Podatkov za to raziskovanje SURS ne zbira z vprašalnikom.

- Poročilo o kakovosti za raziskovanje:

- Tuja notranja podjetja (SSP-FATS/L)

področje: Podjetja, podpodročje: Globalizacija

- Metodološka pojasnila:

- Skupine podjetij

področje: Podjetja, Ekonomski odnosi s tujino

podpodročje: Globalizacija

- Strukturna statistika podjetij

področje: Podjetja

podpodročje: Struktura in poslovanje podjetij

- Foreign Affiliates Statistics (FATS) Recommendations Manual:
<http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-RA-12-016>.